

Felsefî düşünceler:

YAYINLIK VE PAZARLAMA DIŞ TİCARET LTD. ŞTİ.

Adres : Kocun Sok. 137
Tel : 22 88 22 - 18 22 74
Kızılay/ANKARA

- Aydınlik -

Hanri Barbüs'ten

Bu akşam açık pencereden dışarıya doğru sarktım, bir vaktin gecelerinde yaptığım gibi mazlum tabloyu seyrediyorum. Şehir camileri, kiliseleri, muhteşem ve harap binalarile önümde duruyor.. Olan budur. Lâkin olması icap edeni kim söyleyecek? Ben aradım, görür gibi oldum. Tereddüt ettim, şimdi ümit ediyorum. Hatalarile, imanlarile, bilâ teesüf, gençliğimi, gençliği düşünmüyorum. Ümit ne olursa olsun gençlikten başka kime tevcih edilebilir.

Kim söyleyecek: görmek ve sonra söylemek. Söylemek görmekle aynı mıdır? Fakat biraz daha ziyadedir. Söz rüyeti ebedileştirir.

Hakikatı kim ifade edecek, fakat söylemek kifayet etmez. Sözleri bilmek lâzımdır. Kelimelerin yıpranmış olması ve muhakemelerin uçucu kaçıcı teaddüdü dolayısıyla hakikat bilfiil her doğru sözde hazır değildir. Hiç bir şey unutmadan, bir eserde beşerî ihtiyaçların müthiş buhranı âyan bir tarzda hülâsa ederek yaşadığımız şu zamandaki nizam-ı esasimizi tilân edecek olan hatip veya muharrire ne mutlu! Fakat biz ne diyebiliriz, hakirâne bir tarzda görür gibi olduğumuz hakikatleri mi heceleylelim? Akvamın teşkil ettiği "kavme" her halde hitap etmeliyiz: Uyan kendini anla, bak ve gör. Ve esaretin tağşiş ettiği şuurunu yeni baştan yaptıktan sonra herşeyin yeni baştan yapılması lâzım geldiğine karar ver, demeliyiz..

Herşeyi baştan aşağı değiştirmek; evet, evvelâ bu. Eğer insanın nizam her şeyi halk etmezse hiçbir halk etmeyecek.

Yapılacak ıslahat, umumî olmazsa, hayalî ve mühlik olacaktır. Millî ıslahatlar, ancak ıslahat parçalarıdır. Artık yarım tedbirler istemez. Son defa olarak kürrey-i arzın tüyler ürperici facialar içinde yuvarlanmasına mâni olmak mevzu bahis olduğu düşünülürse yarım tedbirlerin ölçüye gelmez küçüklükleri pek gülünçdür. Yarım tedbir istemez, çünkü yarım hakikat yoktur. Her şeyi yap, yahut hiç şey yapmayacaksın. Bilhassa ıslahatın hükümdarlar tarafından yapılmasına muvafakat etme. Sana öğretilen en mühim şey budur. Dünyayı bulunduğu hale getiren efendilerin ahrarâne teşebbüsleri, komedyalardan ibarettir. Bunlar ancak müstakbel terakki^{leri} derhal muhasara edecek, yeni sıvalar arkasında

maziyi yaşatmağa yarar vasıtalarıdır. Telâffuz ettikleri ve bazen bina cepheleri üzerine hakk edilmiş gördüğün büyük kelimelere de hiç bir zaman aldırma. Bazı resmî beyanat vardır ki, ihtiva ettikleri hürriyet ve hukuka ait malûmatlar, dedikleri şeyi hakikaten deselerdi pek güzel adedilebileceklerdi. Fakat onları tanzim edenler, kelimelere bütün mânâlarını vermezler. Takrir ettikleri şeyi ne istemek ne de anlamak kabiliyetindedirler. Bugün fikrî terakkinin gayri kabil-i red yegâne alâmeti, alenen söylenmemesine artık cesaret olunamayan şeyler bulunmasındadır. Bir çok fırkaların mevcudiyetine rağmen karşı karşıya ancak iki fırka vardır: Halkçılar ve muhafazakârlar. Her siyasi hareket bunlardan birine müncer olur, ve iktidar makamında olanlar daima tecavüzkar bir tarzda harekete mütemayildirler. Muhteriz davran ve hiç bir zaman unutma ki, bazı iddiaların bazıları tarafından yapılmış olması derhal şüpheyi davet etmek için kâfidir. Eski siyaset kurduları, senin davanı müdafaaya koyuldular mı, emin ol ki, bu dava seninki değildir.

Yeni âlemin sadeliğinden gözlerinin ayırma. İçtimaî hakikat sadedir. Karışık olan onun üstünü örten şeylerdir.. Müstebitlerin, tufeylilerin, avukatların hâkim oldukları, devirlerin yıktığı batıl itikadlar, hatalı görüşler... Bu kanaat, vazifeyi tenvir eder ve tarz-ı ifasını gösterir. Hakikatın derinliklerine kadar araştırmak isteyen sadeleştirmelidir. Haşin bir tarzda sade bir olmazsa, iş fena. Bu sadeliğe kendi kendine erişmezsen, hiç bir zaman malik olamayacaksın. Ey cihani iskân eden halk! Sadeliğe kavuşmak istiyorsan onu kendi ellerinle vücuda getir. Ve ben sana lâzım gelen tılsımı, harikûlade ve sihirli kelimeyi veriyorum, buna muktedirsin! Mevcud şeylerin hâkimi olmak için onların menşelerine, açık ve tekmil muntekalarına kadar git. İnsan zekâsının en hareketli ameliyesi, bütün görevler malûmatları, menfaatler veya fikirleri bir tarafa bırakmak ve zevahiri çiğneyerek ebedî temelleri aramağa teşebbüs etmektir. Bu sayededir ki apaçık bir tarzda her şeyin mebedinde, ahlâkı, kanunu göreceksin ve adalet ve müsavat sana olanca gözüle âyân olacaktır... Bu ulvî sadelikten alacağın kuvvetle "Ben akvamın kavmiyim. Öyle ise kıralların kiralıyım ve madem ki kuvvet ve hak bendedir, hâkimiyet benden Sâdir olmalıdır" de. Artık başımda aşikâr veya gizli büyük veya küçük müstebitlerin bulunmasını istemiyorum. Natamam kurtuluş müstebitlerin tecavüzüne uğrar. Tam kurtuluş onlara tecavüz etmelidir.